NORAKSTS
Lieta Nr.A42714908
AA43-1572-10/4

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2010.gada 30.jūlijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja L.Slica,
tiesneses Dz.Amerika un Z.Kupce,

piedaloties atbildētājas Ventspils pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Ventspils pilsētas domes pārstāvei *I.G.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *A.M.* pieteikumu par morālā kaitējuma un materiālo zaudējumu atlīdzinājumu no Ventspils pilsētas domes, sakarā ar Ventspils pilsētas domes un *A.M.* apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 26.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2008.gada 6.augustā *A.M.* vērsās Ventspils pilsētas domē ar pieteikumu, kurā lūdza atmaksāt materiālos zaudējumus Ls 1234,67 apmērā un atlīdzinājumu par morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā, kas radušies saistībā ar mājas */adrese/*, nenodošanu privatizācijai.

2008.gada 8.septembrī Ventspils pilsētas dome (turpmāk arī – atbildētāja) sniedza pieteicējam atbildi Nr.1-72/654-1 „Par materiālo zaudējumu un morālo kaitējumu piedzīšanu no Ventspils pašvaldības" (turpmāk – Lēmums), kurā norāda, ka *A.M.* pieteikums ir noraidāms, jo no faktiskajiem apstākļiem neizriet pašvaldības nolūks pazemot vai radīt citāda veida ciešanas psiholoģiskajā jomā tās teritorijā dzīvojošajiem iedzīvotājiem. Tiesības uz īpašumu nav absolūtas un vērā ņemams ir privatizācijas procesa īpašais statuss pārejas ekonomikas kontekstā.

[2] Administratīvajā rajona tiesā 2008.gada 2.septembrī saņemts *A.M.* (turpmāk – pieteicējs) pieteikums par morālā kaitējuma un materiālo zaudējumu atlīdzinājumu. Pieteikumā norādīti šādi apsvērumi.

[2.1] No 1995.gada valstī notiek privatizācijas process, bet pieteicējam ne reizi nav dota iespēja īstenot viņa tiesības uz īpašumu.

Pieteicējs ar savu ģimeni mājā */adrese/*, dzīvo no 1981.gada un viņam ar Ventspils pilsētas pašvaldību ir noslēgts beztermiņa īres līgums. Zemesgrāmatā māja kopā ar zemi reģistrēta 1999.gada 30.martā.

[2.2] Laika periodā no 1997.gada decembra līdz 2005.gada janvārim pieteicējs gaidījis informāciju vietējā presē par mājas */adrese/*, privatizācijas procesa uzsākšanu, bet atbildētāja mājas privatizācijas procesu neuzsāka.

Pieteicējs paļāvās uz to, ka varēs izmantot savas tiesības privatizēt viņam izīrēto dzīvokli likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" noteiktajā kārtībā. Atbildētājas faktiskā rīcība un bezdarbība, nepieņemot lēmumu par dzīvojamās mājas privatizācijas uzsākšanu no 1997.gada, ir vērtējama kā prettiesiska un ir aizskārusi pieteicēja likumā „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" un Latvijas Republikas Satversmes 8.nodaļā noteiktās tiesības.

[2.3] Periodā no 1999.-2003.gadam, rakstot kolektīvos un individuālos privatizācijas pieteikumus, kā arī vairākkārt zvanot Nekustamā īpašuma pārvaldei un privatizācijas komisijai, pieteicējs saņēmis atbildi, ka māja tiek iekļauta sociālo īres namu sarakstā un netiks privatizēta, un gadījumā, ja tiks pieņemts cits lēmums, viņam tikšot paziņots. Šādu rīcību pieteicējs varējis uzskatīt kā solījumu uzsākt privatizāciju dzīvojamai mājai */adrese/*.

[2.4] Pieteicējs 1999.gada 5.maijā Ventspils pilsētas dzīvokļu privatizācijas komisijai iesniedzis iesniegumu, kurā izsaka vēlmi privatizēt dzīvokli */adrese/*, par privatizācijas sertifikātiem.

1999.gada 17.maijā mājas */adrese/*, iedzīvotāji iesnieguši Ventspils pilsētas domē kolektīvo iesniegumu, kurā izteikts lūgums rast iespēju noņemt sociālās mājas statusu dzīvojamai mājai */adrese/*, kā arī izteikta vēlēšanās privatizēt dzīvokļus.

2007.gada 14.martā (acīmredzot domāts 2007.gada 15.janvārī) dzīvojamā māja */adrese/*, nodota privatizācijai.

2007.gada 7.martā pieteicējs Ventspils pilsētas domē iesniedzis iesniegumu, kurā lūdz piešķirt vienreizēju kompensāciju sertifikātu iegādei.

Pieteicējs norāda, ka iesniegumi tiek izskatīti tikai atsevišķu amatpersonu līmenī, tiek novilcināta iesniegumu izskatīšana, netiek atbildēts pēc būtības, atbildes tiek sniegtas bez pamatojuma. Pieteicējs uzskata, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 3.panta pirmo daļu viņa iesniegums par privatizāciju jāizskata Ventspils pilsētas domes sēdē un viņam ir tiesības no Ventspils pilsētas domes saņemt atbildi pēc būtības.

[2.5] Atbildētāja, nepieņemot lēmumu par dzīvojamās mājas nodošanu privatizācijai, ir pārkāpusi likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 74.panta pirmo daļu.

Satversmes tiesa 2006.gada 6.jūnija spriedumā norādījusi, ka, nenododot savlaicīgi mājas privatizācijai, būtiski tiek aizskartas pašvaldības īpašumā esošo dzīvokļu īrnieku tiesības, tā radot nevienlīdzīgus apstākļus, jo pēc atbildētājas atteikuma nodot dzīvojamo māju */adrese/*, privatizācijai, iedzīvotāji bija atmetuši cerības, ka viņu māja tiks nodota privatizācijai, un arī pieteicējs pārdevis savus privatizācijas sertifikātus par Ls 1,15. Lai pieteicējs varētu privatizēt dzīvokli, viņam

privatizācijas sertifikāti bija jāpērk. 2007.gada aprīlī viena privatizācijas sertifikāta cena bija Ls 17,10 un, lai privatizētu dzīvokli, pieteicējam nepieciešami 111,70 sertifikāti.

[2.6] Atbildētājas ilgstošā un mērķtiecīgā prettiesiskā faktiskā rīcība, kas izpaudās kā pašvaldībai piederošās dzīvojamās mājas nenodošana privatizācijai, ir radījusi pieteicējam ciešanas un papildus neērtības, kuras pilnībā nav atsveramas tikai ar labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Papildus ir nepieciešams atlīdzināt radušos morālo kaitējumu un materiālos zaudējumus.

Pieteicējs ir spiests dzīvot šajā dzīvoklī, turpināt īres līgumu, lai nezaudētu tiesības privatizēt dzīvokli. Pieteicējam līdz ar to arī ir ierobežotas iespējas mainīt darbu, aizbraukt mācīties un īstenot citas iespējas, kuras brīvi pēc savas izvēles var īstenot citas personas, kurām pašvaldība nav liegusi tiesības privatizēt dzīvokli. Vairākkārt lūdzot nodot dzīvokli privatizācijā un saņemot vairākkārtējus atteikumus, pieteicējam tika radīti nevajadzīgi pārdzīvojumi. Pārdzīvojumi radušies arī tagad, pēc daudziem gadiem, uzzinot, ka Ventspils pilsētas dome ilgstoši rīkojusies prettiesiski, tāpat atbildētāja līdz šodienai nav atvainojusies pilsētas iedzīvotājiem, bet turpina izkropļot tiesu lēmumus savā labā, apmānot iedzīvotājus ar privatizācijas lēmumiem.

[2.7] Pieteicējs norāda, ka viņam nodarīts ne tikai morālais kaitējums, bet arī materiālais zaudējums – privatizācijas sertifikātu cenu starpība.

Pieteicējs savus sertifikātus pārdevis 2000.gadā, bet 2007.gada viņam tos nācies iegādāties atkārtoti. Tādējādi pieteicējs norāda, ka viņam nodarīti materiālie zaudējumi Ls 1234,67 apmērā.

[2.8] 2008.gada 29.septembrī tiesā saņemts pieteikuma papildinājums par atbildētājas lēmumu, ar kuru atteikts pieteicējam atlīdzināt morālo un materiālo zaudējumu, kā arī norādot, ka tādā veidā atbildētāja turpina neievērot pieteicēja tiesības uz atlīdzinājumu.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2009.gada 26.novembra spriedumu pieteicēja pieteikumu apmierināja daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 1000 apmērā un noraidīja daļā par mantiskā zaudējuma atlīdzināšanu Ls 1234,67 apmērā. Spriedumā norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Pieteicējs pieteikumā lūdz piedzīt morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā un materiālos zaudējumus Ls 1234,67 apmērā, kas radušies atbildētājas rīcības rezultātā, prettiesiski un savlaicīgi neizskatot privatizācijas iesniegumu un nenodot dzīvojamo māju */adrese/*, privatizācijai. No minētā izriet, ka pieteicējs morālo un materiālo kaitējumu saista ar Ventspils pilsētas domes rīcību, savlaicīgi nenododot minēto ēku privatizācijai. Pašvaldības rīcība privatizācijas sakarā nav atzīstama par faktisko rīcību APL izpratnē, jo tā izpratnē iestādes faktiskā rīcība ir vērsta uz faktisko seku radīšanu personai. Savukārt konkrētajā gadījumā jārunā par administratīvo aktu izdošanu, kam ir tiesiskas sekas.

No lietas materiāliem izriet, ka 1997.gada 22.decembrī Ventspils pilsētas dome pieņēmusi lēmumu Nr.479 „Par pašvaldības sociālajiem īres namiem", savukārt 2004.gada 17.maijā pieņemts lēmums Nr.310 „Par dzīvojamās mājas */adrese/*, saglabāšanu Ventspils pilsētas pašvaldības īpašumā". Tikai 2007.gada 15.janvārī dzīvojamā māja */adrese/*, tika nodota privatizācijai.

Tiesai nav jālemj par Ventspils pilsētas domes faktiskās rīcības APL 89.panta izpratnē tiesiskumu, bet tiesas kontrolei pakļauts jautājums par administratīvā akta (privatizācijas lēmuma) pieņemšanas procesa tiesiskumu.

Tādējādi, lai lemtu par morālā kaitējuma un materiālā zaudējuma atlīdzinājumu no atbildētājas, nepieciešams konstatēt dzīvojamās mājas */adrese/*, privatizācijas lēmuma pieņemšanas procesa prettiesiskumu, kā arī nepieciešams noskaidrot, vai pieteicējam ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību nodarīts morālais kaitējums un materiālais zaudējums.

[3.2] No Tiesu Informatīvās sistēmas datiem tiesa konstatē, ka administratīvajā lietā Nr.A42267705 ar Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 5.aprīļa spriedumu, kam arī pievienojās Administratīvā apgabaltiesa 2007.gada 11.jūnija spriedumā, atzīts, ka atbildētājas – Ventspils pilsētas domes rīcība, ilgstoši liedzot pieteicējiem un trešajām personām privatizēt viņu īrētos dzīvokļus dzīvojamā mājā */adrese/*, ir atzīstama par prettiesisku. Tiesa konstatē, ka minētajā lietā arī Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Senāts) 2008.gada 28.februāra spriedumā atzina, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums, ka Ventspils pilsētas domes rīcība, ilgstoši neizskatot mājas īrnieku iesniegumus un nenodot privatizācijai dzīvojamo māju */adrese/*, privatizācijai (kaut arī tā nav atzīstama par iestādes faktisko rīcību APL izpratnē, bet ar administratīvā akta izdošanu saistīta iestādes rīcība), atzīstama par prettiesisku.

Saskaņā ar APL 153.panta otro daļu fakts, kurš nodibināts ar spēkā stājušos tiesas spriedumu tā rezolutīvajā daļā, nav no jauna jāpierāda, izskatot administratīvo lietu.

Tiesa konstatē, ka ar spēkā stājušos spriedumu administratīvajā lietā Nr.A42267705 apmierināts pieteicēju pieteikums daļā par Ventspils pilsētas domes 2004.gada 17.maija lēmuma Nr.310 atcelšanu, labvēlīga administratīvā akta izdošanu, faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku.

Ņemot vērā minēto un to, ka administratīvās lietas Nr.A42267705 ietvaros jau atzīts, ka Ventspils pilsētas domes rīcība, ilgstoši liedzot pieteicējiem un trešajām personām privatizēt viņu īrētos dzīvokļus dzīvojamā mājā */adrese/*, ir prettiesiska, tiesa izskatāmajā lietā atzīst dzīvojamās mājas */adrese/*, privatizācijas lēmuma pieņemšanas procesu par prettiesisku.

[3.3] Ņemot vērā, ka atbildētājas darbības dzīvojamās mājas */adrese/*, privatizācijas lēmuma pieņemšanas procesā nebija tiesiskas, pieteicējam ir tiesisks pamats prasīt zaudējumu atlīdzinājumu no Ventspils pilsētas domes.

[3.4] Mantiskais zaudējums, kas radies iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ, ir atlīdzināms, ja starp iestādes prettiesisku rīcību un nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – minētā rīcība rada šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir bijis galvenais radīto seku faktors. Nosakot zaudējumu apmēru, jāņem vērā ne tikai iestādes, bet arī cietušā rīcība.

Pamatojoties uz lietā esošajiem pierādījumiem tiesa atzīst, ka atbildētāja rīcība, nenododot privatizācijai dzīvojamo māju, varēja būt viens no daudziem faktoriem, kuri kopumā ietekmēja pieteicēju rīcību ar privatizācijas sertifikātiem. Tiesas ieskatā nav pamata uzskatīt, ka tieši šī atbildētājas rīcība ir bijusi izšķirošā, kura radīja pieteicējam nepieciešamību nekavējoties realizēt privatizācijas sertifikātus brīvā tirgū par acīmredzami neizdevīgu cenu. Tiesa uzskata, ka nav pierādīta atbildētāja rīcības izšķirošā ietekme uz pieteicēja rīcību, pārdodot savus privatizācijas sertifikātus.

Pieteicējs norāda, ka 2007.gadā, nododot dzīvojamo māju privatizācijai, viņš nopirka 111,70 sertifikātus dzīvokļa privatizācijai, tādējādi radās materiālie zaudējumi, jo viena sertifikāta cena bija Ls 17,10.

Konkrētajā gadījumā atbildētāja 2007.gada 15.janvārī strīdus dzīvojamo māju nodeva privatizācijai. Privatizācijas procesa laikā dzīvokļu īrniekiem tiek piedāvāts privatizēt dzīvokļus. Konkrētajā gadījumā privātpersonai privātautonomijas ietvaros pastāv izvēles brīvība: 1) privatizēt dzīvokli, tādējādi pakļaujot sevi noteiktiem naudas līdzekļu tēriņiem, iegādājoties sertifikātus vai samaksājot dzīvokļa vērtību latos; 2) atsakoties dzīvokli privatizēt un nepakļaujot sevi naudas līdzekļu tēriņiem. Nav pamata uzskatīt, ka dzīvokļa neprivatizēšanas rezultātā privātpersona zaudē tiesības dzīvoklī dzīvot.

Tiesa konstatē, ka privātpersonai ir noteiktas tiesības, nevis pienākums privatizēt dzīvokli, līdz ar to privātpersonas lēmumu ietekmē viņa griba un iespējas. Tādējādi pieteicēja rīcība, iegādājoties dzīvokļa privatizācijai nepieciešamos sertifikātus, vērtējama kā viņa brīva izvēle, nevis imperatīvs pienākums, kuru uzlikusi pašvaldība, nododot dzīvojamo māju privatizācijai.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka nepastāv cēloniskā sakarība starp pieteicēja norādītajiem iespējamajiem materiālajiem zaudējumiem un atbildētāja rīcību privatizācijas lēmuma pieņemšanas procesā, tādējādi pieteicēja prasījums par materiālā zaudējuma atlīdzinājumu Ls 1234,67 apmērā nav pamatots un ir noraidāms.

[3.5] Tiesa secina, ka pašvaldības ilgstošā un mērķtiecīgā rīcība, lai nepieļautu izīrētu pašvaldības dzīvokļu privatizāciju, tādējādi rīkojoties pretēji normatīvo aktu prasībām, pieteicējam pati par sevi ir radījusi ciešanas un papildus neērtības, kuras nav pilnībā atsveramas ar labvēlīga administratīva akta izdošanu. Dzīvokļa privatizācijas ilgstoša liegšana būtiski apgrūtina privātpersonas iespējas mainīt dzīvesvietu un vispār liedz iespēju dzīvokli atsavināt. Tādējādi privātpersona ir spiesta dzīvot šajā

dzīvoklī, turpināt īres līgumu, lai nezaudētu tiesības uz dzīvokļa privatizāciju.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā ir konstatējams pieteicēja tiesību un tiesisko interešu aizskārums, jo pašvaldības prettiesiskās rīcības dēļ tikušas ierobežotas pieteicēju tiesības privatizēt īrētos dzīvokļus, turklāt tiesību aizskārumā ir vainojama tieši pašvaldība.

Tiesa uzskata, ka pieteicējam bija pamats justies bezspēcīgam un pazemotam valsts varas priekšā. Tiesas konstatētie apstākļi objektīvi var izraisīt morālas ciešanas, jo pašvaldības rīcība izskatāmajā gadījumā ir tiešā pretrunā ar likumā „Par pašvaldībām" definēto pašvaldības galveno uzdevumu – darboties savas administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs. Līdz ar to secināms, ka atbildētāja pieteicējam ir nodarījusi morālas ciešanas.

Tiesa atzīst, ka pieteicējam ir radīts morālais kaitējums un tas ir radies tiešā cēloņsakarībā ar pašvaldības rīcību dzīvojamās mājas */adrese/*, privatizācijas lēmuma pieņemšanas procesā, kurš atzīts par prettiesisku. Tādējādi lietā ir konstatējams kaitējuma atlīdzības tiesiskais pamats un izlemjams jautājums par atlīdzinājuma apmēru.

[3.6] Tiesa atzīst, ka atbildētāja ar prettiesisku administratīvo aktu, kuru par tādu atzinusi tiesa ar spēkā stājušos spriedumu, kā arī ar savu prettiesisko rīcību, ilgstoši liedzot pieteicējam privatizēt viņa īrēto dzīvokli, ir radījusi pieteicējam morālo kaitējumu – ciešanas Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma izpratnē. Tādējādi starp iestādes rīcību pieteicēja privatizācijas iesnieguma izlemšanā pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp minētajām iestādes darbībām un tās radītajām laika ziņā sekojošām kaitējumu nodarošām sekām.

Tādējādi saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta trešo daļu morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats konkrētajā gadījumā ir uzskatāms par pierādītu, jo ir pierādīts pieteicēja tiesību aizskārums.

Tiesa secina, ka pieteicējs savlaicīgi neizmantoja visus likumā paredzētos līdzekļus, lai vērstos pret pašvaldības prettiesisko darbību, līdz ar to pieteicējs vismaz daļēji ir līdzvainojams aizskāruma savlaicīgā nenovēršanā.

[3.7] Konkrētajā gadījumā, ievērojot tieši prettiesiskās rīcības ilgstošo raksturu, restitūcija un iestādes atvainošanās nav pietiekama, citiem vārdiem, tas nav adekvāts atlīdzinājuma līdzeklis. Ievērojot konkrētās lietas apstākļus, tiesa atzīst, ka atbilstoša ir kaitējuma atlīdzināšana naudā.

Dzīvojamā māja */adrese/*, tika nodota privatizācijai 2007.gada 15.janvārī un pieteicējs varēja realizēt savas tiesības uz viņa īrētā dzīvokļa privatizāciju, kas bija viņa mērķis, uzsākot šo administratīvo procesu iestādē.

Tiesas ieskatā saskaņā ar APL 94.panta pirmās daļas 2.punktu Ventspils pilsētas domei uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicējam morālo kaitējumu Ls 1000 apmērā, kas tiesas ieskatā ir samērīgi ar lietā

iepriekš konstatētajiem apstākļiem un pieteicēja pieteikumā norādītajām ciešanām, kuras pieteicējam izraisījis ilgstošs un būtisks viņa tiesību prettiesisks aizskārums, kā arī tas ir atbilstoši pieteicēja aizskarto tiesību nozīmīgumam un aizskāruma smagumam, kā arī ņemot vērā pieteicēja darbību 1999. un 2000.gadā, un to, ka pēc 2000.gada līdz strīdus dzīvojamās mājas nodošanai privatizācijai pieteicējs neveica nekādas darbības, lai panāktu labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[3.8] Tiesa, pamatojoties uz procesuālās ekonomijas principu, nevērtē pārējos lietas materiālos ietvertos apsvērumus, jo tie nevar ietekmēt tiesas nolēmumu pēc būtības.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 26.novembra spriedumu daļā, ar kuru apmierināts pieteikums, atbildētāja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīts turpmāk minētais.

[4.1] Ventspils pilsētas domes 1997.gada 22.decembra lēmums Nr.479 „Par pašvaldības sociālajiem īres namiem", 2004.gada 17.maija lēmums Nr.310 „Par dzīvojamās mājas */adrese/*, saglabāšanu Ventspils pašvaldības īpašumā" un 1999.gada 24.maija atbilde uz mājas iedzīvotāju kolektīvo iesniegumu par dzīvojamās ēkas */adrese/*, nodošanu privatizācijai ir administratīvie akti, kas radīja pieteicējam nelabvēlīgas sekas, t.i., liedza privatizēt dzīvokli. Pieteicēja tiesiskās intereses likumā noteiktajā termiņā bija iespējams realizēt ar pieteikumu par administratīvo aktu atcelšanu vai atzīšanu par prettiesiskiem. Tādēļ tiesai atbildētājas rīcība likumā noteiktajos termiņos bija jāvērtē saistībā ar pieteicējam nelabvēlīga administratīvā akta atcelšanu vai labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nevis kā administratīvo aktu pieņemšanas procesā pieļautās kļūdas.

[4.2] Brīdī, kad pieteicējs ar 2008.gada 30.augusta pieteikumu vērsās tiesā, viņš jau bija nokavējis kā atbildētāja faktiskās rīcības, tā administratīvo aktu un administratīvo aktu izdošanas procesā pieļauto procesuālo pārkāpumu pārsūdzības termiņu. Tieši procesuālo termiņu nokavējums ir būtisks arguments, lai tiesa noraidītu pieteicēja prasījumu pēc būtības.

[4.3] Pieteicējs sava paša vainas dēļ nav izmantojis savas zināšanas, spējas, visus tiesiskos līdzekļus un darījis visu iespējamo, lai savus zaudējumus un kaitējumus novērstu vai samazinātu. Tāpēc pieteicējs ir līdzvainojams zaudējuma un kaitējuma nodarīšanā un atlīdzinājums naudas izteiksmē viņam atsakāms.

[4.4] Pieteicēja rīcība laika posmā no 1999.gada līdz 2007.gada 15.janvārim vērtējama kā galēji pasīva savu tiesību aizsardzība un pieteicējs pats vainojams pie sava tiesību aizskāruma, jo ilgstoši nav pat centies savas tiesības pienācīgi aizsargāt. Privatizējot dzīvokli pieteicējam bija iespēja realizēt savas tiesības, tādējādi ne tikai atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, bet arī gūstot morālo gandarījumu. Atbildētāja rīcība nav radījusi pieteicējam neatgriezeniskas sekas.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 26.novembra spriedumu daļā, ar kuru noraidīts pieteikums, pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīts turpmāk minētais.

[5.1] Pieteicējs prasa no atbildētājas materiālos zaudējumus par laika periodu no 1999.gada līdz 2007.gadam – īpašuma sertifikātu pirkšanas cenu starpību. Pieteicēja zaudējumi jārēķina cēloņsakarībā ar atbildētājas daudzgadīgo prettiesisko rīcību.

Materiālā kaitējuma būtība nav, cik sertifikātu pieteicējam pienācās, bet starpība sertifikātu tirgus cenā privatizācijas brīdī un uz to brīdi, kad atbildētājam pēc savas brīvas gribas bija jāatdod māja privatizācijai.

[5.2] Jāizmanto spriedums lietā Nr.A42267705 pieteicēja procesā (cēloņsakarība starp zaudējumu un kaitējumu noteikšanu un Ventspils pilsētas domes rīcību un bezdarbību 10 gadu laikā).

[5.3] Morālo kaitējumu rada labvēlīga administratīvā akta neizdošana, tā vietā izdodot prettiesiskus lēmumus un maldīgu informāciju.

[6] Paskaidrojumā par atbildētājas apelācijas sūdzību norādīts turpmāk minētais.

[6.1] Kad pieteicējs 2007.gadā uzzināja, ka Ventspils pilsētas dome daudzus gadus privatizācijas jautājumā rīkojās prettiesiski, viņš arī ierosināja lietu.

[6.2] Pieteicējs gribēja izmantot savus sertifikātus, kuri bija jāpārdod 2000.gadā, jo avīzēs vairākkārtīgi ziņoja par sertifikātu derīguma termiņa slēgšanu un Ventspils dome neko nedarīja mājas privatizācijas jautājumā.

[7] Paskaidrojumā par pieteicēja apelācijas sūdzību norādīti šādi apsvērumi.

[7.1] Ne pieteikumā, ne apelācijas sūdzībā nav norādes uz pieteicēja paša aktīvu rīcību dzīvojamās mājas */adrese/*, privatizācijas procesā. Divu iesniegumu iesniegšana Ventspils pilsētas domei pati par sevi neliecina par aktīvu un mērķtiecīgu rīcību savu interešu aizsardzībai.

[7.2] Pieteicēja materiālā zaudējuma prasījums ir nepamatots, jo tas tiek balstīts uz pieņēmumu, ka dzīvojamā māja */adrese/*, bija jānodod privatizācijai 1999.gadā un, ka pieteicējs, ja viņam šāda iespēja būtu, to būtu izmantojis tieši šajā laikā.

Pieteicēja rīcība, 2007.gadā iegādājoties dzīvokļa privatizācijai nepieciešamos sertifikātus, vērtējama kā viņa brīva izvēle, nevis imperatīvs pienākums, kuru uzlikusi pašvaldība, nododot māju privatizācijai.

[7.3] Pieteicēja rīcība, pēc savas brīvas gribas pārdodot privatizācijas sertifikātus, 2000.gadā vērtējama kā pārsteidzīga un katrā ziņā kā tāda, kas APL 96.panta izpratnē liecina par pieteicēja paša vainu zaudējumu nodarīšanā.

[7.4] Pieteicēja prasījums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu ir acīmredzami nepamatots un spekulatīvs.

[8] Pieteicējs uz tiesas sēdi nav ieradies, lūdzis izskatīt lietu bez viņa piedalīšanās.

Atbildētāja pārstāve uzturēja apelācijas sūdzību, neatzina pieteicēja apelācijas sūdzību un pieteikumu.

Motīvu daļa

[9] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies procesa dalībnieka paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir noraidāms, atbildētāja apelācijas sūdzība ir pamatota.

[10] APL 302.panta pirmā daļa noteic, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās. Panta otrā daļa paredz, ka apelācijas instances tiesa izskata tikai tos prasījumus, kuri izskatīti pirmās instances tiesā.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pieteikumā izteikts prasījums par morālā kaitējuma un materiālo zaudējumu atlīdzināšanu, kas radušies atbildētājas faktiskās rīcības un bezdarbības rezultātā, neizskatot pieteicēja iesniegumu par privatizāciju. Sakarā ar minēto pieteikumu ierosināta administratīvā lieta. Pirmās instances tiesa taisījusi spriedumu par prasījumu par morālā kaitējuma un materiālo zaudējumu atlīdzinājumu.

Pieteicējs iesniedzis apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru noraidīts pieteikums, bet atbildētāja pārsūdzējusi spriedumu daļā, ar kuru pieteikums apmierināts.

Tātad Administratīvā apgabaltiesa vērtē tos prasījumus, kas izskatīti pirmās instances tiesā.

[11] APL 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Saskaņā ar APL 93.panta trešo daļu, ja atlīdzinājums nav prasīts vienlaicīgi ar administratīvā akta vai faktiskās rīcības apstrīdēšanu vai pārsūdzēšanu, iesniegumu par atlīdzinājumu var iesniegt iestādei, kas nodarījusi zaudējumus vai kaitējumu. Atlīdzinājumu iestādei var prasīt, ja ir pabeigta attiecīgās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības (ir stājies spēkā augstākas iestādes lēmums, un tas nav pārsūdzēts, ir stājies spēkā tiesas spriedums vai arī tiesvedība lietā ir izbeigta, pamatojoties uz šā likuma 282.panta 7.punktu). Uz iesniegumu par atlīdzinājuma izskatīšanu attiecināmi šā likuma noteikumi par administratīvo aktu.

Izskatāmajā gadījumā administratīvā lieta iestādē ir noslēgusies ar Ventspils pilsētas domes 2007.gada 15.janvāra administratīvo aktu par dzīvojamās mājas */adrese/*, nodošanu privatizācijai. Tāpat no 2007.gada 20.marta paziņojuma par pirkuma līguma slēgšanu (*lietas 35.lapa*)

secināms, ka 2007.gada 14.martā ir pieņemts lēmums Nr.7 par pirkuma līguma slēgšanu, saskaņā ar kuru privatizācijas objekts dzīvoklis, kura adrese ir: */adrese/*, tiek pārdots pieteicējam.

Minēto labvēlīgo administratīvo aktu pieteicējs nav pārsūdzējis, pieteicējs nav arī iesniedzis tiesā pieteikumu par administratīvā akta izdošanas procesā pieļauta procesuāla pārkāpuma konstatēšanu. Šādu pieteikumu saskaņā ar APL 188.panta pirmo un trešo daļu pieteicējs varēja iesniegt tiesā mēneša laikā no dienas, kad stājies spēkā augstākas iestādes lēmums par apstrīdēšanas iesniegumu, vai viena gada laikā, ja administratīvajā aktā nav norādīts, kur un kādā termiņā to var pārsūdzēt.

Izskatāmajā gadījumā pieteicējs ir vērsies ar iesniegumu pie atbildētāja, lūdzot atlīdzināt materiālos zaudējumus Ls 1234,67 apmērā un atlīdzinājumu par morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā, kas radušies saistībā ar mājas */adrese/*, nenodošanu privatizācijai, proti, procesuāliem pārkāpumiem administratīvā akta izdošanas procesā.

Tādējādi secināms, ka ar Ventspils pilsētas domes 2007.gada 15.janvāra administratīvo aktu par dzīvojamās mājas */adrese/*, nodošanu privatizācijai ir pabeigta administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības APL 93.panta trešās daļas otrā teikuma izpratnē. Pēc minētā lēmuma spēkā stāšanās pieteicējs ir vērsies pie atbildētājas, lūdzot atlīdzināt mantiskos zaudējumus un morālo kaitējumu, kas viņam radies ar atbildētājas prettiesisko rīcību pēc būtības pabeigta administratīvā procesa ietvaros. Līdz ar to pieteicējs vērsies iestādē ar iesniegumu par atlīdzinājumu atbilstoši APL 93.panta pirmajam teikumam.

[12] Senāts vairākkārtīga ir norādījis, ka prasījums par atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, tas vienmēr ir pakārtots prasījumam par administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. No iepriekš minētā izriet, ka pēc tam, kad administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta (arī tad, ja tā noslēgusies ar nepārsūdzētu augstākas iestādes lēmumu), iestādei vai tiesai, izskatot personas iesniegumu vai prasījumu par atlīdzinājumu, vairs nav jāvērtē ne administratīvā akta tiesiskums, ne administratīvās lietas procesā pieļautie pārkāpumi (*sal. sk. Senāta 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-14/2007 12.punktu, 2008.gada 22.maija sprieduma lietā Nr.SKA-169/2008 12.punktu, 2009.gada 28.maija lēmuma lietā Nr.412/2009 14.punktu*).

[13] Ņemot vērā [11] un [12] minēto, Administratīvajai apgabaltiesai nav pamata vērtēt ne Ventspils pilsētas domes 2007.gada 15.janvāra administratīvā akta par dzīvojamās mājas */adrese/*, nodošanu privatizācijai tiesiskumu, ne šā lēmumu pieņemšanas procesā pieļautos pārkāpumus. Tāpat, ievērojot to, ka Ventspils pilsētas domes 2007.gada 15.janvāra administratīvajā aktā par dzīvojamās mājas */adrese/*, nodošanu privatizācijai, nav konstatēti procesuālie pārkāpumi šā lēmuma izdošanas procesā, kā arī pieteicējs nav iesniedzis pieteikumu par administratīvā akta izdošanas procesā pieļauta procesuāla pārkāpuma konstatēšanu,

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka lietā nav konstatējams zaudējumu un kaitējuma atlīdzināšanas pamats. Līdz ar to pieteikums ir noraidāms.

[14] Administratīvā apgabaltiesa norāda, ka pirmās instances tiesa spriedumā nepamatoti atzinusi, ka izskatāmajā gadījumā tiesas kontrolei pakļauts jautājums par administratīvā akta (privatizācijas lēmuma) pieņemšanas procesa tiesiskumu, jo pār šādu prasījumu nav bijusi ierosināta izskatāmā administratīvā lieta, kā arī pirmās instances tiesa par šādu prasījumu nav taisījusi spriedumu. Tādējādi secināms, ka, sprieduma motīvu daļā, vērtējot administratīvā akta izdošanas procesā pieļautos procesuāla pārkāpumus, pirmās instances tiesa ir pārkāpusi prasījuma robežas, līdz ar to spriedums nav atzīstams par pamatotu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt *A.M.* pieteikumu par morālā kaitējuma un materiālā zaudējuma atlīdzinājumu no Ventspils pilsētas domes.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	*(paraksts)*	L.Slica
Tiesneses	*(paraksts)*	Dz.Amerika
	(paraksts)	Z.Kupce

NORAKSTS PAREIZS
Rīgā, 30.07.2010.
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese L.Slica